

Joan B. Casas (Caldes de Montbui, 1949) és el degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya. En aquesta entrevista analitza la crisi financera actual i les estratègies que hauria de seguir la nostra economia per superar el cop.

TINA BAGUE

“Quan superem la crisi financera, aflorarà la crisi del nostre sistema productiu”

Per resoldre la crisi financera global el món necessita un altre John Keynes, com el que va inspirar els principis de la conferència de Bretton Woods el 1944, o n'hi ha prou amb una cimera política?

—A hores d'ara no hi ha cap figura equiparable a Keynes, però sigui com sigui l'anàlisi del diagnòstic de la situació l'han de fer els economistes, basant-se en l'ortodòxia econòmica i financera. Ara bé, els polítics tenen la força dels vots dels ciutadans per a implantar les mesures necessàries a fi de superar la crisi. Els polítics han de prendre decisions sobre la base dels efectes que sempre produeixen les mesures exposades pels economistes a termini curt, mitjà i llarg.

—Els polítics decideixen escoltant-se els experts, o pensant en cicles electorals?

—Els problemes que ara tenim s'han produït precisament perquè els polítics no fan allò que diuen els economistes.

La gènesi de la crisi és un incompliment de l'ortodòxia econòmica i financera per part de la classe política.

—Fa la sensació que en aquesta crisi s'ha actuat tard i massa precipitadament.

—És cert que hi ha hagut una certa precipitació, però cal tenir en compte que la crisi ha explotat de forma espectacular i que hi havia un desconeixement inicial de la magnitud de la tragèdia. En un cas com aquest, s'ha d'actuar molt de pressa. Posem un símil mèdic per explicar-ho: quan un pacient es talla les venes, si no les hi obstrueixen ràpidament, segur que s'acabarà morint. Ara bé, que les hi obstrueixin no garanteix que no es mori finalment. Doncs el sistema financer es mou en els mateixos paràmetres: qui dóna el flux sanguini al sistema són els bancs, i ara s'havia d'obstruir la ferida del sistema bancari.

—En el cas de l'estat espanyol, encara es rumia quina mena de gasa posen al pacient per aturar l'hemor-

ràgia. Aquesta lentitud pot portar més maldecaps?

—L'efecte més pervers d'aquesta crisi és que l'economia es queda sense oxigen, sense finançament. Els bancs espanyols han obtingut molt finançament extern per a eixugar tot l'endeutament immobiliari, i ara que el finançament extern és obstruït es troben més ofegats. Aquesta lentitud en l'execució de mesures per part de l'estat fa posar nerviós, i ja és urgent que s'obstrueixi la ferida sense més demora, perquè el malalt es mor. Quan s'hagin aplicat les mesures, aleshores s'haurà de controlar que els diners vagin a parar realment al finançament de l'economia productiva.

—Mentre ens posem nerviosos, les xifres de desocupació van pujant i l'activitat de les empreses baixa...

—L'economia espanyola, i la catalana en menor mesura, té un problema de competitivitat. No som tan productius com els nostres competidors, i això, en anys de vaques grasses, no es notava,

però quan superem la crisi financera, aflorarà una altra crisi important, la del nostre sistema productiu.

—**Ens preparem per a una altra crisi?**

—A casa nostra, l'atur s'alimenta de dues fonts, la de la crisi financera i la que emana de la baixa productivitat, que es tradueix en una dèficit exterior espectacular. Puja la desocupació perquè l'economia té cicles i en el nostre cas ara hem acabat un cicle molt expansiu basat en dos sectors d'economia gandula, construcció i turisme, que creen molt poc valor afegit. Quan desaparegui la crisi financera descobrirem que hem d'adaptar el nostre model productiu a una situació de competència global molt dura.

—**Serà un procés llarg.**

—No es farà de la nit al dia. Ens caldran empreses amb capital humà potent, amb innovació constant i amb una aposta clara pel valor afegit dels productes o serveis.

—**El capital humà potent l'ha de donar el nostre sistema educatiu. Hi està preparat?**

—El nostre sistema educatiu és clarament deficient, però almenys ara ja es reconeix, que és molt.

—**La recepta que sempre es dona a les empreses és innovació i valor afegit. Però les condicions de competitivitat no són òptimes en matèria d'infraestructures, per exemple.**

—Hi ha factors interns d'organització que poden aportar més competitivitat, però hi pesen molt els factors externs. Dificilment una empresa serà competitiva si és ubicada en un polígon industrial mal comunicat i amb costos energètics cars, per exemple.

—**En infraestructures i polítiques industrials i econòmiques, ens trobem força lligats de mans i peus. Mana Madrid.**

—Ens cal una administració àgil i que tingui capacitat d'afrontar els problemes de l'economia productiva, i això vol dir aplicar polítiques fiscals i d'ocupació actives.

—**Complicat, doncs. Catalunya té un problema greu de manca de competències i de finançament que l'ofega. Què hem de fer?**

—Comença a haver-hi un cert consens a Catalunya, que fins ara no hi

era, del camí que cal seguir. Però les accions concretes encara queden lluny. El sistema educatiu no està a l'altura i les infraestructures tampoc. La manca de diners i de competències ens lliga, però tenim una cosa molt positiva: l'economia catalana ha demostrat una enorme capacitat d'adaptar-se a les circumstàncies de manera eficient. Té unes singularitats que ens fa únics al món.

—**Què fa tan especial l'economia catalana?**

—És una economia amb un dèficit fiscal molt important, és contribuent neta a l'estat, ha digerit un flux migratori espectacular i és capaç de sobreviure tenint una renda familiar disponible inferior a la de les regions que subvenciona. Té quatre elements negatius difícils de trobar junts en moltes altres economies i, malgrat tot, l'economia catalana continua aportant el 28% de les exportacions de l'estat.

—**Que l'economia hagi sobreviscut a tots els entrebancs que enumereu és suficient per a pensar que ens en sortirem?**

—És un element absolutament necessari, però és insuficient. Hem de canviar el model econòmic, que, a parer meu, a Catalunya haurà d'oscillar entre un sector de turisme i oci important, un cert pes de la construcció, un teixit industrial de sectors madurs tecnològicament i la necessitat d'invertir i col·locar-nos en sectors emergents lligats a la biomedicina. A més, també hem de ser capaços de crear una gran plataforma logística a Catalunya. Si ho poguéssim fer, continuariem essent un país relativament potent des del punt de vista econòmic.

—**Tornem a la crisi financera mundial. La part pitjor encara ha d'arribar?**

—El 2009 serà molt dur, i el 2010 ja ho veurem. De fet, ja notem el cop fort en l'ocupació i en l'àmbit empresarial.

—**El BCE ha abaixat les taxes d'interès d'un punt en un sol mes. Als Estats Units, la Reserva Federal va abaixar-les del 6% a l'1% el 2001 després de l'esclat de la bombolla tecnològica. I va venir una bombolla immobiliària perquè el diner era tan barat que es va comprar en massa. Ara, si sortim d'aquesta crisi provo-**

cada precisament per una bombolla immobiliària, podem caure en una altra bombolla?

—Tornarem a caure en una bombolla abans o després, perquè l'espècie humana té l'habilitat d'emboïllar-se en situacions cada vegada més complexes. Amb la bombolla tecnològica, per exemple, quanta gent comprava accions de Terra, tot i que aquesta empresa per cada pesseta que venia en perdia tres? Perquè es pensaven que allò pujaria molt. Sempre que apareix un canvi que transforma alguna cosa se n'acaba creant una bombolla.

—**La construcció pot tornar a crear una bombolla?**

—Podria ser perfectament. A l'estat espanyol, difícilment trobarem ningú viu que pugui dir que els pisos han patit una deflació important de preus com hi ha hagut al Japó o a Anglaterra, i això s'impregna molt en la cultura de la gent. Ningú no compra un pis pensant que després valdrà menys.

—**En el cas de la bombolla immobiliària hi ha hagut també mala praxi financera. Se n'han de demanar responsabilitats?**

—Hi ha hagut especulació, però s'ha sustentat en part en una generació de liquiditat que té la base en l'engany de valorar uns actius que no valen tant com es diu. L'especulació de caràcter financer és consubstancial a la condició humana i a l'economia, i no és intrínsecament negativa, però que es fonamenti tota una generació de crèdit en una base que se sap que és incorrecta no és tolerable. I s'han de demanar responsabilitats als qui han alimentat aquesta cadena d'errors. S'ha de distingir entre una inversió equivocada i una inversió premeditadament errònia.

—**Com ho fem perquè quatre eixers no enganyin el món sencer?**

—Això que discutiran a partir d'ara els polítics no és la fi de l'especulació, perquè això és impossible. I tampoc no és dolent, perquè l'economia són expectatives. És negatiu que ho facis d'acord amb informació errònia o limitada. Per tant, l'única cosa que es pot regular o controlar és que aquestes operacions es facin sempre en un marc de transparència.

Gemma Aguilera